

על החרפת היחסים המאיימת לפלג את מק"י בימים הקרובים

בשיטת הבחירות המקובלת. אלא שבמתיחות אשר שררה במק"י, דמתה הצעה זו לקש שבבר את גב הגמל. כאשר הועלתה רשמית במוכריות, עליה חולשים אנשי וילנר, הגיע המצב אל סף התפוצצות.

מרד עסקני הסניפים

ההצעה הראשונה שהועלתה לשינוי שיטת הבחירות נוס"ה זה כהנהגת בחירות יחסיות. במקום להשאיר את הייצוג בידי הרוב של כל סניף, יאוחדו המיעוטים בכלל הסניפים לסך-הכל ארצי כנגד הסך-הכל הארצי של אנשי הרוב — בצורה זו היה ייצוג המיעוט של אנשי וילנר—טובי גדל במיקצת.

אולם מציגי השינוי לא לקחו בחשבון, כי שיטת-בחירות זו תפלג את המפלגה לכל אורך הקו, היתן גושפנקה רשמית לקיומן של שתי סיעות במק"י. היתה זו פגיעה פסיכולוגית בערך מקודש בסולם הערכים הקומוניסטיים. ואמנם, נתקלה הצעה זו בהתנגדות נמרצת, גם מצד תומכיו המעטים של וילנר בסניפים העבריים, והם אילצוהו להורידה מהפרק.

*** תרשיה שמצאו ***

המפלגה, אמרה: במקום בחירות בסניפים, ייערכו בחירות בתאי המפלגה. הצעה זו זכתה ברוב של שני קולות בחוד המרכזי, אך קוממה נגדה סניפים רבים — ובמיוחד את עסקני המחוזות, ששיטה זו מאיימת לשלול מהם את הייצוג הטבעי בחיידה. חברים ותיקים של הפק"פ טענו, כי אפילו בזמנים הבלתי-ליגאליים של המנדט הבריטי, הת' כנסו אספות הסניפים לשם בחירת הצירים לחיידה. וזאת, כדי לשמור על הנהגה המקובלת ביותר המפלגות הקומוניסטי-טיות, ולו גם בארוב סכנת מאסר.

התנגדות עסקניה הכוללים של מק"י לשיטה החדשה נבעה מטעמים אירגוניים: ככל שתפקידו של העסקן הציבורי חשוב יותר, נחלש בהכרח הקשר שלו עם התא שאלי הוא שייך. אהדים אף אינם שייכים לשום תא, אלא רק לחוד מחוזי או לחוד של הסניף. עסקנים אלה יצטרפו עתה ללכת לתאים, ולהציע שם את מועמדותם.

עלול על כן לקרות, שהקאדרים הפעילים של המפלגה ייאלצו להשתל בעד עצמם בחאים, ללא הצלחה מובטחת מראש. ההלצה המקובלת עתה במק"י: בחיידה ייוצגו ה' טוראים והגנראלים. הקצינים יישארו בחוק.

ההתמרמרות הולידה התמרדות: המחוזות העיקריים ב' סקטור העברי — מחוזות הדרום, תל-אביב, ירושלים, השרון (ברובו) והנגב — קיבלו החלטות-מחאה, המגנות את הח' לטת הרוב בחוד המרכזי כשיירותית ובלתי-חוקית. מה עוד, שרוב זה השכיל להחריז בששת החודשים האחרונים חברים חדשים רבים לתאי המפלגה, מבין תומכי הקו "העברי". חשבון פשוט הוכיח, כי הסניפים והמחוזות שהתקוממו נגד שינוי שיטת-הבחירות מהחים למעלה ממחצית חברי המפלגה. המצב שנוצר כתוצאה מכך היה עדין מאד: מול הרוב המיקרי והזעום בחוד המרכזי היוצא, התייצב הרוב הממשי במפלגה. השאלה: איוו מישמעת מחייבת — זו של רוב חברי המפלגה (המשוער), או זו של הרוב בחוד המרכזי?

שעת-האפס — מועד ועידתה ה-15 של מק"י — נקבעה ל-23 ביוני. מכאן שהבחירות לקראתה צריכות להתקיים לכל המאוחר בשבוע הבא. במשך הימים הספורים שנותרו, עשויה רק כניעתו של אחד משני הצדדים למנוע התפוצצות סופית. אם שני הצדדים יתקשו ויקיימו את בחירת הצירים לפי שתי השיטות בעת ובעונה אחת — באספות הסניפים ובתאים — כי אז לא תהיה כל אפשרות למנוע פילוג, חמש דקות לפני שעת-האפס.

למשל — שההסתאבות הסטאליניסטית פסחה עליה — גרמה ההפשרה למעוף בשטח המחשבה המארכסיסטית. ואילו במק"י גרמה ההפשרה להתבקעות קרחוני המוסכמות, וליישור הקו עם הכלל הקומוניסטי העכשווי, הקובע כי מדיניותה של כל מפלגה נקבעת לפי התנאים המיוחדים של מולדתה.

התעוררות זו עירערה בראש וראשונה על ההגמוניה של הלאומנות הערבית במפלגה, מאחר שזו מטפחת שוביניזם. הטענה: ההגנה העיקרית על זכויותיו המקופחות של העם הפלסטיני אינה צריכה לשטש את ההגנה על זכויותיה של מדינת ישראל.

כתוצאה מכך, נתנו מנהיגי מק"י בשנים האחרונות ביטוי פאטרוטי מאוזן לאינטרסים ולרגשות הלאומיים של שני העמים. הדוגמאות הבולטות לחידוש זה: מכתבו הגלוי של מיקונים אל אחמד בן-בלה, גינוי ההכרזה המשותפת של אולברייט ועבד-אל-נאצר, עמדה מאוזנת בעניין תקריות הגבול.

גילויים אלה נתקלו בהתנגדותם הנמרצת של אנשי וילנר—טובי במנהיגות המפלגה, המטיפים לראות בהתפתחות האנטי-אימפריאליסטית והסוציאליסטית במצריים וב' אלג'יריה קרמנה למדיניות המפלגה בישראל. קו זה מחייב הסתגלות לקו המפלגות הקומוניסטיות בארצות אלה —

● "אם תתקבל דעתם של מיקונים וסנה — לא אהיה במפלגה כואת."

● "אם תתקבל דעתם של וילנר וטובי — מק"י תנותק לחלוטין מן הציבור היהודי והעברי כאחד."

● "שינוי שיטת הבחירות בסניפים, עלידי רוב של שני קולות, מאפיין את קבוצת וילנר: שרירות אירגונית במקום ויכוח רעיוני."

● "שיטת הבחירות המקובלת מקנה מראש לאנשי מיקונים—סנה רוב מוחלט, ולחועידה כואת אין לנו מה ללכת."

● "אנשי וילנר—חביבי ביצעו בחשאי שינויים אירגוניים, כדי ליצור עובדות מוגמרות."

● "למען מטרת פוליטית שאנו מאמינים בצידקתה, כשרים כל האמצעים האירגוניים."

קולות אלה, המהדהים בסניפיה של מק"י, משקפים את התהוה-רובהו אליו נקלעה מפלגה זו, ערב כינוס ועידתה בעוד שבועיים. הגורם העיקרי למתיחות: שינוי שיטת ה' בחירות של הצירים, אשר נעשה ברגע האחרון, על מנת להבטיח לרוב הזעום (שני קולות) בתעד המרכזי גם את

5 דקות לשנת האפס

הרוב בחיידה. צעד טכסיטי זה עלול לשמש כפתיל, אשר יהפוך את ההתמודדות בין שני האגפים במק"י לפצצת-זמן, שתתפוצץ בדיוק חמש דקות לפני 12.

***

פילוסופיה המארכסיסטית מלמדת, כי אותה חוקית הקיימת בטבע פועלת גם בחברה האנושית. אם חסרו למארכס ולאנגלס דוגמאות לאישור כלל זה, קרה שבמפלגה ליוזם ההיסטורי, יכלו למצוא אותן בהתפתחות האחרונה במק"י: בדומה לעדיני-הקרה הקדמונים, שנסתיימו בהפשרה פתאומית, כן מתבקעת היום הדממה הקרחונית ששררה שנים במפלגה זו, בקולות נפץ עזים, המאיימים לזעזע את אמות הסיפים בביתה.

מקורו של השקט הארוך, שקדם לסערה במק"י, נעוץ במעטה המונוליתי שכיסה בזמנו של סטאלין על כל חילוקי דעות אפשריים במפלגות הקומוניסטיות. כך קרה שבמפלגה העברית-ערבית, שנשאה בגאווה את סיסמת האינטרנאציו-נאליזם, התקיימו בעצם שתי רשויות נפרדות. ברשות ה' ערבית טופח הקו הלאומני הקיצוני, שהיווה את המשקולת

שתי רשויות נפרדות

הכבדה על מאזני האינטרנאציונאליזם הפרולטרי. ממילא, נטו העמדות הפוליטיות שברשות העברית אל עבר כף המאזנים הכבדה יותר. קו זה, של העדפת הלאומנות הערבית, תאם את חוסר עצמאותן הרעיונית של מרבית ה' מפלגות הקומוניסטיות בתקופת הסטאליניזם. מה עוד, שמק"י נימנתה על המאובנות שבהן.

ההפשרה, שהקיפה את כל התנועה הקומוניסטית מאז החיידה העשרים של המפלגה הסובייטית, זיעזעה בעיקר את אותן מפלגות שנפגעו ביותר ממה שהנוג לכנות היום "תקופת פולחן האישיות". במפלגה הקומוניסטית האיטלקית,

ואפילו להשקפה שדחפה אותן להתפרק ולהצטרף למסגרות הלאומיות הכלליות, האיחוד הסוציאליסטי הערבי, והפל"ן.

דעה מול דעה

אם אמנם ייהפכו בקיעים ותמורות אלה לקרע מוחלט, תהיה זו מהדורה שניה של פילוג אשר התרחש במפלגה זו ב-1943. אז היה מזכירה הכללי הערבי של פק"פ, הידוע בכינויו המחתרתי "מוסה", אשר הוציא את שמואל מיקונים מן המפלגה, ובעקבות צעד זה חל פילוג בין הקומוניסטים העבריים והערבים. האגף הערבי התארגן או כליגה לשיחורו לאומי, אשר הצטרפה חמש שנים לאחר מכן, עם הקמתה של מדינת ישראל, אל המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

***

שתי העמדות המנוגדות, שהתנצחו עד כה בד' אמות מועדוני מק"י, הופיעו באחרונה לעין השמש, עם פירסומם מעל דפי קול העם כחומר עיוני לקראת ה' עיידה. עם הפירסום הוא תקדים בתנועה הקומוניסטית העולמית — שמאז שנות העשרים אסר לנין על מפלגותיה להופיע עם שני מצעים.

קבוצת טובי—וילנר הוקיעה את מיקונים וסנה כנגועים ב"נאציזמולאליזם יהודי", ועמדתם הוגדרה בקול העם כ"דעה א". הם האמינו כי בזאת ירכשו רוב גדול דחקה בקרב חברי-השורה העבריים. אך משבאו להרצות בסניפים, טפחה המציאות על פניהם: הם נוכחו לדעת שעמדותיהם של מיקונים וסנה, המוגדרות כ"דעה ב'", מקובלות על הרוב הגדול בסניפים אלה.

מכיון שעל סף ועידה מקובל לחשוב בשפת המספרים, הרי שתירגומו של הלך-רוח זה ללשון המנדטים אמר: נצחון מבריע בחיידה לאנשי מיקונים—סנה. הדרך היחידה למנוע בעד התפתחות כזו היתה שינוי של הרגע האחרון

נתקלו בתשובות מתחמקות. בלילה האחרון לשהותם בדימונה, הח' ליט אחד מחברי הגרעין, מיכה רבאן, בנו של הגניקולוג המפורסם, לעשות נסיון אח' רון. הוא סחב את מכונת אביו, עבר בכמה מבסטי הנח"ל וביקר בביתם של כמה מחבריו. התוצאה: גרעין יחידו של הנוצר העובד הגיע השבוע לדימונה, ימשיך בשלב השני של ביעור הבערות.

הגבול בחידה חופשית

היריות שהדהו לאחרונה בגבול יש-ראליירדן לא הבריחו משם את אלת הא-בה, שהייתה מעין גשר בין שני צידי הגבול. שני צעירים, האחד תושב ירדן והשניה ישראלית מוצא, ישבו השבוע (המשך בעמוד 16)

היה מצב הרוח מרומם. כי בניגוד לשאר ישובי הפיתוח, זכתה דימונה לצוות מורים יוצא דופן. היו אלה כמה צעירים, חברי גרעין בילו של הנח"ל. הם פנו אל שלטונות הצבא, ביקשו להאריך את תקופת שרותם בחצי שנה, על מנת לשרת במשך תקופה זו בדימונה, כדי לחסל בה את שרידי הב' ערות. ממקדת הנח"ל נענתה לבקשה בר-צון, הסכימה להאריך את תקופת שרותם של הנח"לאים. מפעלי הטקסטיל בדימונה תרמו את חלקם למבצע, סיפקו להם חודרי המגורים.

ממלאי המקום. לאחר שסיימו את שרותם בדימונה, חזרו חברי הנח"ל לבסיסם, על מנת לעבור את השלב האחרון של האימון הצבאי. אבל הנח"לאים לא הסתפקו במבצע הבל-תי רגיל, החליטו למצוא גרעין שימשך את מפעלם. הם פנו לחבריהם בבסיסי הנח"ל, בקשו מהם להמשיך במסורת, אך

והתרבות, הפכו בשנה האחרונה לתופעה שיגרתית. עין מלוח בנואמים מקצועיים, שתושבי עיריות הפיתוח, שזה עתה למדו קרוא וכתוב, בקושי יורדים לסוף דעתם. התושבים מאזינים בסבלנות, מלחים את ה' נואמים לבסוף במתיאיות-כפיים מנומסות.

אבל המסיבה החגיגית שנערכה החודש בדימונה חרגה בתקצת מן המקובל, הש' אירה רושם בל ימתה בלב הנוכחים. **נכנס יין.** למרות שעל במת המוזמנים ישבו נכבדים רבים, גנב את ההצגה דחקה איש פשוט מתושבי המקום. כטוב ליבו בין הוא שיטע את יצחק נבון באמצע נאומו, הטיח כנגדו ביטויים מעליבים. אבל ראש האגף לתרבות במשרד-החינוך לא התבלבל, קיבל את דבריו ברוח טובה. השכיור המשיך להשתולל, לקול צחוקם של הנוכחים, עד שמישהו גרר אותו אל מחוץ לאולם. למרות שאותו איש היה היחיד שהשתכר,

בגיל צעיר, אינו זוכר טוב את הקוראן. כאשר עזב את העצור, התפאר חאפז, ה"ייתי משוכנע כי הוא יהודי. יעצתי לאחי החוקרים לחקור אותו בכיון זה. למחרת באו ואמרו לי שחשדותי היו נכונים. ש' כאמל תאבת הודה שהוא הישראלי אלי כהן. אחרי שסיימנו את חקירותינו, ואחרי שידענו מיהו בדיוק אלי כהן, שלחנו דו"ח מלא לשירות המודיעין המצרי. ממש ספר. שאלנו אותם מה הם יכולים להוסיף לנו. קיבלנו את התשובה באיחור רב — רק לפני כמה ימים. הם הודיעו לנו שאינם יודעים מי זה אלי כהן."

נוער מה טובו אוהליך

המסיבות לציון השלב הראשון של מיבצע ביעור הבערות, של משרד-החינוך,